

УДК 1(09)''-04/03''

Лисенко Є.М.¹, Повзло О.М.²

¹ студ. гр. МТЕ-112 НУ «Запорізька політехніка»

² канд. філос. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ФІЛОСОФСЬКА СУТНІСТЬ ДАВНЬОГРЕЦЬОЇ СОФІСТИКИ

Софісти – давньогрецькі мудреці 5-4 століть до н. е., які були мандрівними експертами з різних предметів, включаючи ораторське мистецтво, граматику, етику, літературу, математику, та елементарну фізику. Слово «софізм» означає міркування, побудовані таким чином, що містять навмисне допущену помилку і, звичайно, приводять до хибних висновків. Часто диспути софістів перетворювалися на безрезультатні суперечки, звідки й одіозне значення софіст – людина (оратор), яка

готова за допомогою будь-яких прийомів захищати певні тези, не враховуючи об'єктивну істинність чи хибність цих тез.

Платон вважав, що з діяльності софістів почалася загальна зарозумілість і беззаконня. Всі стали безстрашні, безбоязність у свою чергу породила безсоромність. Софістів він називав найманими мисливцями за багатими юнаками, торговцями наук, борцями, що займаються словесними змаганнями й сперечаннями. Так, Протагор одного разу вимагав плати зі свого учня Еватла, а коли той зауважив, що ще не виграв справи у суді, Протагор відповів: «Якщо ми подамо в суд, і справу виграю я, то ти заплатиш, тому що виграв я; якщо виграєш ти, то заплатиш, тому що виграв ти».

Аристотель також вважав, що софістика є мудрість гадана, а не справжня, і софісти ті, хто вміє наживати гроші від вигаданої, але не справжньої мудрості. По-іншому до своєї діяльності ставилися самі софісти. Протагор говорив своєму учневі: «Пробувши день із мною, ти повернешся додому, ставши кращим». Протагор вважав, що він очищав юнаків від думок, що перешкоджають засвоєнню наук, які стосуються душі.

Справа в тому, що софістами називали себе багато тих, хто дійсно були знавцями мудрості, так і ті, хто займався лише словесними сперечаннями. Тому неможливо дати однозначну оцінку їхньої діяльності. Хоча із софістів почався занепад філософії як вільної духовно-пізнавальної творчості, тому що вони першими виявили прецедент викладання філософії за гроші.

Протагор першим висловив думку: «Про всяку річ є дві думки, протилежні одна одній». З них він створював діалог. Із цього висловлення видно, що саме софісти дали поштовх розвитку діалектики, поштовх мистецтву не тільки сперечатися, але й доводити, шляхом суперечки пізнавати істину. Протагор також ввів словесні змагання – диспути. Введення діалогічної мови змушувало розвиватися думку, що рухається між протиріччями та шукає з них вихід. Софісти залучали у міркування те, що нині називають «софізмами», і не приділяли належну увагу міркуванню по суті, розвиваючи лише словесне красномовство.